

PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

DĖL PRITARIMO PAKRUOJO RAJONO LINKUVOS GIMNAZIJOS TRIŠKONIŲ DAUGIAFUNKCIO CENTRO IKIMOKYKLINIO UGDYMO GRUPĖS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI

2017 m. rugpjūčio 24 d. Nr. T-249
Pakruojis

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 7 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“ patvirtinto Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo 3 punktu, Pakruojos rajono savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a** :

Pritarti Pakruojos rajono Linkuvos gimnazijos Triškonių daugiafunkcio centro ikimokyklinio ugdymo grupės ikimokyklinio ugdymo programai (pridedama).

Šis sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės meras

Saulius Gegieckas

PRITARTA
Pakruojo rajono savivaldybės tarybos
2017 m. rugpjūčio 24 d. sprendimu Nr. T-249

TVIRTINU
Pakruojo rajono Linkuvos gimnazijos direktorius

Vaclovas Stapušaitis

**PAKRUOJO RAJONO
LINKUVOS GIMNAZIJOS
TRIŠKONIŲ DAUGIAFUNKCIO CENTRO
IKIMOKYKLINIO UGDYMO
PROGRAMA**

2017 m.

TURINYS

<u>I skyrius. BENDROSIOS NUOSTATOS</u>	2
1. <u>Informacija apie įstaigą</u>	2
2. <u>Istaigos savitumas</u>	2
<u>II skyrius. UGDYMO TIKSLAS, UŽDAVINIAI</u>	2
<u>III skyrius. UGDYMO PRINCIPAI</u>	2
<u>IV skyrius. UGDYMO METODAI, PRIEMONĖS</u>	2
<u>V skyrius. UGDYMO TURINYS</u>	2
<u>VI skyrius. PAKRUOJO RAJONO LINKUVOS GIMNAZIJOS TRIŠKONIŲ DAUGIAFUNKCIO CENTRO VAIKŲ UGDYMOSI PASIEKIMŲ VERTINIMAS</u>	2
1 priedas. 3-4 METŲ VAIKŲ UGDYMOSI PASIEKIMŲ APRAŠAS	33
2 priedas. 4-5 METŲ VAIKŲ UGDYMOSI PASIEKIMŲ APRAŠAS	35
3 priedas. 5–6 METŲ VAIKŲ UGDYMOSI PASIEKIMŲ APRAŠAS	37
<u>NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI</u>	2

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Informacija apie įstaigą

Pakruojo rajono Linkuvos gimnazijos Triškonių daugiafunkcis centras, kodas - 190066944.

Triškonių daugiafunkcio centro veiklos pradžia – 2016 m. rugsėjo 1 d.

Adresas: Mokyklos g. 25, Triškonių k., Linkuvos sen., Pakruojo r. sav., tel. (8 - 421) 64 009;
el. paštas triskoniudc@gmail.com.

Veikla – ikimokyklinis, priešmokyklinis ugdymas, meninė, kūrybinė ir pramogų organizavimo veikla.

Mokymo kalba – lietuvių.

Mokymo forma – dieninė.

Įstaigoje veikia 1 mišri grupė (ją sudaro ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikai). Daugiafunkciame centre dirba 1 pedagogė, kuri turi ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo kvalifikacinę kategoriją.

Ugdytojas, dirbantis mišrioje grupėje su įvairaus amžiaus vaikais (3-6 m.), stengiasi daugiau dėmesio skirti vaikų pomėgiams ir interesams, moko juos gražiai bendrauti tarpusavyje, gerbti ir puoselėti juos supančią aplinką, mylėti mažesnius ir silpnesnius už save, globoti juos ir saugoti, ugdo ir plėtoja meninius ir estetinius gebėjimus, padedančius išreikšti save, komunikuoti. Veiksmingai ir harmoningai ugdo kiekvieno vaiko asmenybę, jos intelektualines, kūrybines, emocines, fizines galias, formuoja vertybines nuostatas.

2. Įstaigos savitumas

Triškonių daugiafunkcis centras įsikūręs gyvenvietės centre, gražiame gamtos prieglobstyje, šalia Triškonių bendruomenės namų. Vaikai turi galimybę pajusti gamtos grožį, sužinoti apie gamtoje vykstančius reiškinius, mokosi puoselėti ir saugoti gamtą. Organizuojami įvairūs renginiai, kuriuose aktyviai dalyvauja kaimo bendruomenė, tėvai ir ugdytiniai. Vidinė ir išorinė įstaigos aplinka leidžia užtikrinti sėkmingą ugdomos asmenybės formavimą, jos saviraiškos galimybes. Vaikai centre yra mylimi, svarbūs, saugūs ir savarankiški.

Daugelis ugdytinių, lankančių centrą, turi kalbos sutrikimų. Jiems teikiama logopedo pagalba.

II SKYRIUS UGDYMO TIKSLAS, UŽDAVINIAI

Tikslas – atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsningumais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Siekti, kad vaikas plėtotų individualias galias: fizinės, socialinės, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybinės, tenkindamas prigimtinius poreikius, pažindamas ir išreišdamas savo unikalumą.
2. Siekti, kad vaikai pozityviai bendrautų ir bendradarbiautų su suaugusiais bei vaikais, gebėtų spręsti kasdienes problemas, suprastų savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes.
3. Sudaryti edukacines sąlygas vaikams aktyviai dalyvauti ir kūrybiškai išreikšti save šeimos, ugdymo įstaigos ir vietos bendruomenės gyvenime.
4. Sudaryti sąlygas, kad vaikas mokytųsi pažinti ir veikti: žaistų, tyrinėtų, keltų klausimus ir ieškotų atsakymų, pasirinktų veiklos būdus ir priemones, samprotautų apie tai, ko išmoko, numatytų tolesnės veiklos žingsnius.

III SKYRIUS UGDYMO PRINCIPAI

Principai

1. Humaniškumo principas:

- Pagarba vaiko individualybei, savitumui.
- Vaiko teisių pripažinimas: teisė turėti savo poreikius, teisė reikšti savo nuomonę.
- Vaiko pripažinimas lygiateisiu partneriu suaugusiajam.
- Vaiko asmenybė ir kultūra nekritikuojama ir priimama tokia, kokia yra.

2. Tautiškumo principas:

- Padėti vaikui perimti tautos kultūros tradicijas.
- Supažindinti su regiono tradicijomis, papročiais, šventėmis.
- Ugdomas savo krašto patriotas.

3. Lankstumo principas:

- Galimybė nukrypti nuo plano – situacinė veikla, kylanti iš ugdytinių.

4. Integralumo principas:

- Sudaryti sąlygas vaiko socializacijai.
- Garantuoti vaiko ugdymo darną šeimoje ir ikimokyklinėje įstaigoje.

5. Diferencijavimo principas:

- Vaikai ugdomi atsižvelgiant į jų amžių, individualias savybes, patirtį, poreikius.
- Įgyvendinant tikslą, dažniau taikyti individualaus ir ugdymo grupelėmis formą.

6. Ekologiškumo ir sveikos gyvensenos principas:

- Galimybė ir būtinybė gyventi saugioje, švarioje aplinkoje.
- Garantuojama vaiko aktyvumo ir poilsio pusiausvyra.
- Galimybė pažinti laisvalaikio leidimo formas ir sveikos mitybos tradicijas.

7. Sinkretiškumo principas:

- Muzikavimas siejamas su kitomis veiklos rūšimis, atspindi metų laikus, kalendorines šventes, paros ritmą.

IV SKYRIUS UGDYMO METODAI, PRIEMONĖS

Ugdymo turinys orientuotas į ikimokyklinio amžiaus vaikų kompetencijų ugdymą(si). Ugdymo turinys įgyvendinamas per visą vaiko buvimo įstaigoje laiką: jam valgant, ruošiantis ilsėtis, eiti į lauką, bendraujant, dalyvaujant pedagogų organizuotoje ir pačių vaikų spontaniškoje veikloje. Ikimokyklinio ugdymo turinyje pateikiami projektai, kuriais siekiama ugdyti vaiko socialinę, sveikatos saugojimo, pažinimo, komunikavimo ir meninę kompetencijas. Kiekvieną kompetenciją sudaro ugdytinios vertybinės nuostatos, ši amžiaus tarpsnį atitinkantys gebėjimai, žinios, supratimas, vaiko patirtis. Visos šios kompetencijos glaudžiai tarpusavyje siejamos ir integruojamos.

Ugdymo procese kūrybinę pedagogo ir vaiko sąveiką užtikrina taikomi ugdymo(si) **metodai**:

- **Žaidimas** – pagrindinis vaikų ugdymo(si) metodas, svarbi vaiko kultūros dalis. Žaisdami vaikai atskleidžia savo patirtį, kaupia ją, išgyvena įvairius vaidmenis, išreiškia jausmus ir emocijas, sprendžia problemas, įveikia sunkumus, atrastus veiklos būdus pritaiko naujose situacijose, kuria bendravimo situacijas ir kt.
- **Stebėjimas** – vienas iš pagrindinių metodų, siekiant pažinti vaiką, atskleisti jo individualius poreikius, gebėjimus ir galias.
- **Interpretacija** – vaiko saviraiškos ir kūrybiškumo skatinimo būdas, padedantis jam atsiskleisti, savitai išreikšti savo ar pedagogų pasiūlytus sumanymus, idėjas.
- **Eksperimentavimas, tyrinėjimas** – vienas iš aplinkos pažinimo ir patirties kaupimo būdų, kurie skatina vaiką aktyviai veikti, daryti atradimus, planuoti, organizuoti.

- **Pokalbis, diskusija** – vaikai skatinami išreikšti savo nuomonę, požiūrį, argumentuoti išsakytas mintis, klausyti ir girdėti, ką sako kiti, apibūdinti savo ir kitų veiklą, kritiškai mąstyti.
- **Kūrybiškumą skatinantys metodai**: naujų sumanymų kūrimas, „minčių lietus“, problemų sprendimas, idėjų kūrimas, informacijos radimas ir jos pritaikymas, vaizduotės pratimai ir kt.
- **Ugdymo aplinkos modeliavimas**: aplinka yra ugdymo turinio dalis, padedanti siekti ikimokyklinio ugdymo(si) tikslo. Aplinka kuriama atsižvelgiant į vaikų poreikius, galimybes, interesus. Vaikai kuria ir keičia aplinką patys, ją pritaiko savo sumanymams.
- **Išvykos, ekskursijos**: turtinama vaikų pažintinė, socialinė, kalbinė ir emocinė patirtis, ugdomi įgūdžiai ir gebėjimai.
- **Sportinės veiklos metodai**: futbolas, estafetės, varžybos, komandiniai žaidimai, fiziniai pratimai.
- **IT taikymas**: kompiuteriniai žaidimai, fotografavimas, vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas.

Turinį auklėtoja planuoja kiekvieną savaitę. Ugdomoji veikla taip pat planuojama visai savaitei. Plane numatoma pagrindinė tema ir veikla, o jeigu vaikai susidomėję ir turi idėjų – temos nagrinėjimas pratęsimas. Temas ugdomajai veiklai siūlo vaikai, tėvai, pedagogai. Jos gali būti plėtojamos atsižvelgiant į kalendorines šventes, metų laikus ar svarbius vaikų aplinkos įvykius.

Tėvų, vaikų, pedagogų ir vietos bendruomenės partnerystė

Didelis dėmesys skiriamas ugdytinių šeimos pažinimui, tėvų nuostatų, lūkesčių ir poreikių tenkinimui. Tėvai skatinami dalyvauti vaikų ugdymo(si) procese. Tėvai pripažįstami tiesioginiais ugdymo proceso dalyviais, drauge su pedagogais sprendžiantys vaiko ugdymo turinio, rezultatų vertinimo klausimus. Ugdytinių tėvams organizuojama švietimo pagalba, kuri vykdoma taikant įvairias bendradarbiavimo su šeima formas įstaigoje. Įstaigoje tėvams, namuose auginantiesiems ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikus, gali būti teikiama konsultacinė pagalba.

Tėvams organizuojami susirinkimai, bendri renginiai, individualūs pokalbiai, bendros ekskursijos ir išvykos. Palaikomas glaudus ryšys su vietos bendruomene. Vaikai dalyvauja koncertuose, spektakliuose ir šventėse. Bendradarbiaujame su Linkuvos gimnazija, Linkuvos seniūnija, Triškonių bendruomenės centru, Pakruojo labdaros ir paramos fondu „Visos Lietuvos vaikai“, kaimo biblioteka.

Bendravimo su šeima būdai ir formos

Tėvų ir pedagogų bendravimas ir bendradarbiavimas grindžiamas pasitikėjimu, abipuse pagarba bei dėmesiu. Namai ir šeima formuoja vaiko įpročius, nuostatas, vertybes, kurios gali būti geros ir puoselėtinos. Bendraujant ir bendradarbiaujant su ugdytinių šeimomis užtikrinama ugdymo tęsa ir

kokybė. Įstaigos personalas ir šeimos turėtų tapti ugdymo proceso partneriais. Svarbiausia, kad būtų vadovaujamosi principu, kad viskas, kas daroma, daroma vaiko labui.

Pedagogai, bendraujant su šeima, vadovaujasi šiomis nuostatomis:

nuoseklumo – suvokiant grupės ypatumus, įtraukti šeimą į grupės gyvenimą;

įsipareigojimo – jausti atsakomybę už teikiamą tėvams informaciją apie vaiką;

pagarbos – gerbti kiekvieną šeimą ir priimti ją tokią, kokia yra;

pasitikėjimo – pedagogas turi išsaugoti tėvų pasitikėjimą (šeimai reikia teikti informaciją apie įstaigą, grupę, vaikus; užrašus apie ugdytinius ir jų šeimas gali skaityti tik įstaigos, grupės personalas bei specialistai ir tik tada, kai reikia padėti pedagogui;

konfidencialumo – nekalbėti apie vaikus ir jų šeimas už įstaigos ribų; jeigu kas nors teiraujasi informacijos apie vieną ar kitą šeimą, prieš ją suteikiant, gauti šeimos sutikimą;

individualizavimo – šeimos skiriasi savo interesais, planais ir pajamomis; tai, kas gali sudominti vienas šeimas, kitoms gali būti visai nepriimtina ar nepadaryti jokio poveikio;

pozityvumo – veiklą organizuoti taip, kad ji maloni būtų tiek tėvams, tiek pedagogams; siekti, kad bendradarbiavimą lydėtų teigiamas tarpusavio ryšys, gebėti parodyti šeimai, kad ji yra stipri ir vieninga;

objektyvumo – surinkti kuo daugiau išsamesnės informacijos apie vaiką, vengti išankstinių nuostatų.

Pedagogų ir tėvų sąveikos būdai

- ✓ Tėvų švietimas (seminarai, paskaitos, konsultacijos ir kt.).
- ✓ Diskusijos.
- ✓ Tėvų susirinkimai.
- ✓ Tėvų dalyvavimas ugdymo procese.
- ✓ Bendros veiklos kūrimas ir įgyvendinimas (išvykos, ekskursijos, renginiai ir t.t.).

Pedagogo vaidmenys ir kompetencijos

Pedagogas, ugdydamas vaikus, atlieka daug vaidmenų. Šioje programoje vyrauja tokie vaidmenys:

- ☐ **ugdytojas** – numato ugdymosi tikslus ir uždavinius;
- ☐ **globėjas** – geba derinti vaiko ugdymą, globą ir auginimą;
- ☐ **organizatorius** – sudaro palankias sąlygas vaiko gyvenimui ir ugdymui; geba tvarkyti veiklos dokumentus;
- ☐ **planuotojas** – planuoja veiklą, geba parengti ugdymo programas, derindamas ugdymo turinį, metodus ir priemones;

- ☐ **tyrėjas** – stebi ir vertina vaiko pasiekimus, geba parengti vertinimo ir tyrimo planą, atlikti praktinius vertinimus;
- ☐ **informatorius** – geba atlikti tikslios informacijos paiešką, vertina jos prieinamumą bei tinkamumą;
- ☐ **vadovas** – patikimas asmuo, grupės šeimininkas;
- ☐ **skatintojas** – inicijuoja šeimos įsitraukimą į vaiko ugdymo procesą ir dalyvavimą jame;
- ☐ **pagalbininkas** – padeda šeimai ugdyti ir globoti vaiką;
- ☐ **tarpininkas** – bendradarbiauja su šeima, mokykla, kitais specialistais;
- ☐ **konsultantas** – informuoja šeimą apie vaiko pasiekimus, pataria, teikia konsultacijas vaiko švietimo klausimais.

Pedagogas, ugdydamas vaikus, vadovaujasi šiomis nuostatomis:

- ✓ tikėjimas vaiku;
- ✓ meilė ir pagarba vaikui;
- ✓ vaiko psichologijos žinojimas;
- ✓ gebėjimas nedominuoti;
- ✓ vaiko kultūros supratimas, vertinimas.

Ugdomoji aplinka

Fizinė aplinka

- ✓ saugi, žaisminga, spalvinga, erdvi;
- ✓ vaikas gali keisti, pritaikyti grupės erdvę savo sumanymams;
- ✓ ugdymo tikslams naudojamos sienos, grindys, langai ir kt.;
- ✓ grupėje yra vieta asmeniniams vaiko daiktams pasidėti;
- ✓ grupėje yra minkšti elementai (pagalvėlės, kilimai ir pan.);
- ✓ veiklos erdvės sutvarkytos taip, kad vaikai, būdami vienos erdvės, netrukdytų esantiems kitose.

Psichologinė aplinka

- ✓ vaikas suvokia, kad yra laukiamas, gerbiamas ir juo rūpinamasi;
- ✓ grupėje nėra pažeminimo, patyčių, smurto ir baimės;
- ✓ vaikai jaučiasi patogiai, užtikrintai;
- ✓ bendravimo stilius stiprina vaiko pasitikėjimą savimi;
- ✓ klaidos priimamos kaip natūralus dalykas

Ugdomoji veikla turi būti:

- ✓ saugi;

- ✓ primenanti namus;
- ✓ patogiai ir jaukiai;
- ✓ besikeičianti ir atitinkanti vaiko raidą.

Grupė orientuojama į mišrų amžių. Jei didesnę vaikų grupės dalį sudaro trimečiai, grupės aplinka kurį laiką būna panaši į ankstyvojo amžiaus vaikų grupės aplinką. Kiekvienoje erdvėje priemonių ir žaislų turi pakakti keliems vaikams. Čia jie patys mokosi žaisdami, kurdami ir naudodami įvairias priemones. Vaikų ugdymui išnaudojamos visos grupės erdvės: sienos, grindys, langai, lubos.

V SKYRIUS UGDYMO TURINYS

Eil. Nr.	Sritis	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
1.	Fizinis aktyvumas. 3 metai	3 žingsnis	Pastovi ant vienos kojos (3-4 sekundes). Tikslingai, skirtingu ritmu eina ten, kur nori, vaikščiodamas apeina arba peržengia kliūtis, eina plačia (25-30 cm) linija. Bėga keisdamas kryptį, greitį. Lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu laikydamasis suaugusiojo rankos ar turėklų. Atsispirdamas abiem kojomis pašoka nuo žemės, nušoka nuo laiptelio, peršoka liniją, spiria kamuolį. Geriau derina akies – rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius, todėl tiksliau konstruoja, veria ant virvutės sagas, ridena, mēto, gaudo, spiria kamuolį, įkerpa popieriaus kraštą.	Atlieka rytinę mankštą. Dalyvauja šventėse, kūno kultūros užsiėmimuose ir kitoje judrioje veikloje. Pažįsta žmogaus kūno dalis. Parodo, ką kiekviena jų gali daryti: sukti galvą, liemenį; judinti visą kūną; nejudėti. Atlieka sukamuosius plaštakų ir pėdų, taisyklingos laikysenos pratimus.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, stovėdamas ir sėdėdamas atlieka įvairius judesius kojomis bei rankomis. Eina ant pirštų galų, eina siaura (5 cm) linija, gimnastikos suoleliu, lipa laiptais aukštyn ir žemyn nesilaikydamas už turėklų, šokinėja abiem ir ant vienos kojos, nušoka nuo paaukštinimo. Mina ir vairuoja triratuką. Pieštuką laiko tarp nykščio ir kitų pirštų, tiksliau atlieka judesius plaštaka ir pirštais (ima, atgnybia, suspaudžia dviem pirštais, kočioja tarp delnų) bei ranka (mojuoja, plasnoja). Ištiestomis rankomis pagauna didelį kamuolį. Judesius tiksliau atlieka kaire arba dešine ranka, koja.	Kiekvieną dieną, kai nelyja ir nesninga, eina pasivaikščioti į lauką. Dalyvauja mankštelėse, kūno kultūros užsiėmimuose, sporto šventėse. Aktyviai veikia, žaidžia ir juda. Sulaukdamas draugų bei auklėtojo pagalbos, vaikas jaučiasi saugus ir pasitikintis savimi. Žaidžia lauko žaidimus, stadione mokosi važiuoti dviračiu, paspirtuku, o žiemą – rogutėmis. Futbolo aikštėje mokosi spirti į kamuolį. Dalyvauja varžybose, kuriose išbando savo jėgas ir vikrumą. Mokosi laimėti ir pralaimėti.

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
1.	4 – 6 metai	5 žingsnis	Eina pristatydamas pėdą prie pėdos, pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu, aukštai keldamas kelius, atlikdamas judesius rankomis, judėdamas vingiais. Greitas, vikrus, bėgioja vingiais, greitėdamas ir lėtėdamas, išsisukinėdamas, bėga ant pirštų galų. Šokinėja abiem kojomis vietoje ir judėdamas pirmyn, ant vienos kojos, šokinėja per virvutę, peršoka žemas kliūtis, pašoka siekdamas daikto. Laipioja lauko įrenginiais. Spiria kamuolį į taikinį iš įvairių padėčių. Pieštuką ir žirkles laiko beveik taisyklingai. Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius pirštais ir ranka (veria ant virvelės smulkius daiktus, užsega ir atsega sagas). Meta, spiria kamuolį iš įvairių padėčių į taikinį, tiksliau gaudo, mušinėja. Įsisupa ir supasi sūpynėmis.	
		6 žingsnis	Eina ratu, poroje, prasilenkdamas, gyvatėle, atbulomis, šonu. Bėga pristatomu ar pakaitiniu žingsniu, aukštai keldamas kelius, bėga suoleliu, įkalnėn, nuokalnėn. Šokinėja ant vienos kojos judėdamas pirmyn, šoka į tolį, į aukštį. Rankų ir pirštų judesius atlieka vikriau, greičiau, tiksliau. Tiksliau valdo pieštuką bei žirkles ką nors piešdamas ar kirpdamas.	
2.	Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai. 3 metai	3 žingsnis	Savarankiškai valgo ir geria. Pradeda naudoti stalo įrankius. Pasako, ko nori ir ko nenori valgyti. Pats eina į tualetą, suaugusiojo padedamas nusirengia ir apsirengia, bando praustis, nusišluostyti veidą, rankas. Padeda į vietą vieną kitą daiktą.	Valgo šaukštu, šaukšteliu, šakute. Įvardina, kokius patiekalus mėgsta. Pratinasi keltis nuo stalo tik baigus valgyti. Supranta asmens higienos reikšmę, pratinasi tinkamai prižiūrėti dantukus. Stalo žaidimų ir kortelių pagalba susipažįsta su daržovėmis, vaisiais, sveiku maistu, turimas žinias įtvirtina žaisdami. Žaidimų metu maitina lėles, jas rengia, guldo, veda pasivaikščioti. Dengia stalą ir imituoja elgesį prie stalo. Geba išvardinti nesveikus maisto produktus. Savarankiškai naudojami nosine.

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
2.	4 – 6 metai	4 žingsnis	Valgo gana tvarkingai. Primenamas po valgio skalauja burną. Pasako, kodėl reikia plauti vaisius, uogas, daržoves. Padeda suaugusiajam serviruoti ir po valgio sutvarkyti stalą. Dažniausiai savarankiškai naudojami tualetu ir susitvarko juo pasinaudojęs. Šiek tiek padedamas apsirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Šiek tiek padedamas plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą. Priminus čiaudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį. Gali sutvarkyti dalį žaislų, su kuriais žaidė. Pasako, kodėl negalima imti degtukų, vaistų, aštrių ir kitų pavojingų daiktų.	Užsiėmimų metu sužino, kaip atrodo sergantis žmogus, ieško ligos priežasčių ir jų pašalinimo būdų. Stebėdami sergančius ir sveikus žmones plakatuose, girdėdami įvairias ligų istorijas, ieško negalavimų požymių. Iš veido ar kūno padėties nustato, kas yra sergantis. Naudojasi šukomis, vienkartinėmis nosinaitėmis, popieriniu rankšluosčiu ir kt. Susipažįsta ir žino, kad vaisiai ir daržovės – vitaminų šaltinis.
		5 žingsnis	Valgo tvarkingai, dažniausiai taisyklingai naudojami stalo įrankiais. Domisi, koks maistas sveikas ir naudingas. Serviruoja ir tvarko stalą, vadovaujamas suaugusiojo. Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Priminus plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą. Priminus tvarkosi žaislus ir veiklos vietą. Stengiasi saugoti save ir kitus. Priminus stengiasi sėdėti, stovėti, vaikščioti taisyklingai.	
		6 žingsnis	Valgo tvarkingai. Pasako, jog maistas reikalingas, kad augtume ir būtume sveiki. Įvardija vieną kitą maisto produktą, kurį valgyti sveika, vieną kitą – kurio vartojimą reikėtų riboti. Savarankiškai serviruoja ir tvarko stalą. Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Suaugusiųjų padedamas pasirenka drabužius ir avalynę pagal orus. Priminus ar savarankiškai plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą. Dažniausiai savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą.	

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
3.	Emocijų suvokimas ir raiška. 3 metai	3 žingsnis	Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų raiškos būdus. Pradedą vartoti emocijų raiškos žodelius ir emocijų pavadinimus. Pastebi kitų žmonių emocijų išraišką, atpažįsta aiškiausiai reiškiamas emocijas ir į jas skirtingai reaguoją (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs).	Veiklos metu mokosi atsiprašymo ir susitaikymo ritualų. Žaidžia žaidimus, per kuriuos pasako, kaip jis jaučiasi, ką mėgsta, su koku žaislu nori žaisti. Nenoriai dalinasi savo asmeniniais daiktais ir mylimiausiais žaislais. Pasisveikina ir atsisveikina su savo šeimos nariais, auklėtoja, draugais. Žaisdamas su vaikais, reiškia džiaugsmą, pyktį, liūdesį ar kitą emociją išraišką. Tyrinėja vaikus, ieško draugo žaidimui. Žaisdamas atkartoją suaugusiojo veiksmus. Mokosi spręsti iškiliusius ginčus, nesutarimus.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Pradedą suprasti, kad skirtingose situacijose (per gimimo dieną, susipykus su draugu) jaučia skirtingas emocijas, kad jas išreiškia mimika, balsu, veiksmais, poza. Pavadiną pagrindines emocijas. Atpažįsta kitų emocijas pagal veido išraišką, elgesį, veiksmus. Geriau supranta kitų emocijas ir jausmus, dažnai tinkamai į juos reaguoją. Pradedą suprasti, kad jo ir kitų emocijos gali skirtis.	Tyrinėja savo ir kitų nuotaikas. Įvardiną emocijas: „linksmas“, „piktas“, „liūdnas“, „džiugus“, „verkiantis“. Stovėdamas prieš veidrodį nutaiso linksmą, liūdną ar piktą veido išraišką. Nuotaikų veideliais pažymi savo nuotaiką. Žaidžia žaidimus, kurių metu tyrinėja ar imituoja kitų žmonių nuotaiką. Atlieką mimikos pratimus prieš draugus ir veidrodį: šypsosi sau ir draugams; vaizduoją pyktį (suraukia kaktą); baimę (išplečia akis); liūdesį (nuleidžia lūpų kampučius). Aptarią kūrinius, kuriuose atskleidžiami įvairūs jausmai ir nuotaikos. Aiškinasi, kaip kūnas reaguoją į skausmą, savo savijautą ir norus išreiškia žodžiais. Vartoja frazes „Aš laimingas, nes...“, „Mums liūdna, nes...“ ir pan. Gamina nuotaikų veidukus.

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
3.	4 – 6 metai	5 žingsnis	Atpažįsta bei pavadina savo jausmus ir įvardija situacijas, kuriose jie kilo. Vis geriau supranta kitų jausmus ir tinkamai į juos reaguoja. Dažniau jausmus išreiškia žodžiais, mimika, bet ne veiksmis.	Vaizduoja savo nuotaiką ir nusprendžia, kokia nuotaika vyrauja grupėje. Liūdniems vaikams reiškia supratimą, užuojautą. Naudoja spalvų korteles. Spalvomis nusako savo ir kitų vaikų dienos nuotaiką. Tėvams papasakoja apie dienos nuotaikų kaitą. Žino išeitis, ką galima daryti, kai kas nors erzina, atima žaislus ar suduoda. Domisi draugo savijauta, nuramina arba džiaugiasi kartu. Myluodami, apkabindami, žaisdami ar juokindami paguodžia kitą. Klausosi skirtingos nuotaikos muzikos kūrinų ir įvardina kilusias emocijas. Rodo simpatiją patikusiam draugui. Samprotauja, kas pradžiugino, kas nuliūdino ar papiktino. Žaidžia vaidmenų žaidimus, įsijaučiant į kito savijautą. Bando reikšti emocijas dainuojant, šokant, piešiant.
		6 žingsnis	Pavadina savo jausmus, komentuoja juos sukėlusias situacijas ir priežastis. Beveik neklysdamas iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato, kaip jaučiasi kitas, pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai stengiasi jam padėti. Suvokia, kad gali pats kontroliuoti kilusius jausmus.	

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
4.	Savireguliacija ir savikontrolė 3 metai	3 žingsnis	Atkakliai laikosi savo norų. Geriau valdo savo emocijų raišką ir veiksmus. Žaisdamas kalba su savimi, nes kalba padeda sutelkti dėmesį ir kontroliuoti savo elgesį. Išbando įvairius konfliktų sprendimo būdus. Laikosi suaugusiojo prašymų ir susitarimų.	Laikosi režimo – laiku valgo, žaidžia ir t. t. Reiškia savo emocijas ir pasitenkinimą: apkabina, bučiuoja, juokiasi. Pasirenka žaislus ir susiranda žaidimo draugų. Sako „aš pats“, kai suaugusysis nori jam padėti. Gerai jaučiasi grupėje.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Nusiramina, kalbėdamas apie tai, kas jį įskaudino, ir girdėdamas suaugusiojo komentarus. Pradedą valdyti savo emocijų intensyvumą priklausomai nuo situacijos. Primenamas laikosi grupėje nustatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių.	Veiklos metu aiškinasi kultūringo elgesio taisykles. Tyrinėja savo ir kitų elgesį. Kuria elgesio taisykles. Žaisdamas mokosi savikontrolės įgūdžių. Atlikdamas tą patį darbą netrukdo šalia dirbančiam. Tariasi, kodėl būtina valdyti savo jausmus. Diskutuoja apie ginčus su draugais ir kaip juos taikiai spręsti. Žaidimų metu ieško konfliktų sprendimo būdų. Žiūrėdami į paveikslėlius, suvokia gerus ir blogus poelgius. Žaisdami laikosi taisyklių: netrukdyti kitam, veikti šalia kitų atsargiai, padėkoti, mandagiai paprašyti. Kaupia gerų darbų kraitelę. Dovanoja vieni kitiems gerumo, padėkos darbelius. Užsiėmimų metu myluoja, juokina ir pan.
		5 žingsnis	Nusiramina, atsipalaiduoja pabuvęs vienas, kalbėdamas su kitais. Vis dažniau jausmus išreiškia mimika ir žodžiais, o ne veiksmais. Primeną kitiems tinkamo elgesio taisykles ir bando jų laikytis be suaugusiųjų priežiūros.	
		6 žingsnis	Dažniausiai savarankiškai laikosi grupėje numatytos tvarkos, taisyklių ir susitarimų. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio, ieško taikių išeičių. Stengiasi suvaldyti savo įniršį ir pyktį.	

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
5.	Savivoka ir savigarba. 3 metai	3 žingsnis	Kalba pirmuoju asmeniu: „aš noriu“, „mano“. Savo „aš“ sieja su savo veikla ir daiktų turėjimu – pasako, ką daro, ką turi. Pasako, kas jis yra – berniukas ar mergaitė, atskiria berniukus nuo mergaičių, pavadina 5 – 6 kūno dalis. Didžiuojasi tuo, ką turi ir ką gali daryti, tikisi, kad juo besirūpinantys suaugusieji ir kiti vaikai jį mėgsta ir priima.	Užsiėmimų metu, tinkamose situacijose pamini vardą ir lytį. Diskutuoja, ką mėgsta žaisti berniukai ir mergaitės. Išvardina žmogaus kūno dalis. Paaškina, kam reikalingos akys, lūpos, dantys ir t.t.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Supranta, kad turi nuo kitų atskirą savo norų, ketinimų, jausmų pasaulį. Pasako, kaip jaučiasi, ko nori jis pats ir kaip jaučiasi, ko nori kitas asmuo. Supranta, kad suaugęs žmogus negalėjo matyti to, ką jis matė, ką darė arba kas atsitiko, jeigu nebuvo kartu. Mano, kad yra geras, todėl kiti jį mėgsta, palankiai vertina.	Pasako savo vardą, lytį ir amžių. Kitiems vaikams pristato save. Dažnai pasakoja, ką veikė namuose su mama, tėčiu ar kitais šeimos nariais. Į grupę atėjusiems tėvams noriai aprodo grupę, pasakoja apie tai, ką joje veikė, apie draugus, auklėtoją. Žaidžia žaidimus, kuriuose vaikas vaizduoja tai save, tai ką nors kitą, save praeityje arba ateityje. Samprotauja apie save, savo pomėgius, veiklą: „Kas? Kada? Ką? Kur? Kaip? Su kuo?“. Užsiėmimų metu piešia autoportretą, draugų, tėvų, kitų šeimos narių portretus. Tiria savo ir artimų žmonių panašumus ir skirtumus. Dalyvauja talkose, sportinėje ir meninėje veikloje. Pasakoja suaugusiems ir vaikams, ką nuveikęs. Komentuoja grupės ir šeimos gyvenimą. Diskutuoja apie šeimos narių bendravimą. Aiškina šeimos narių giminystės ryšius. Diskutuoja apie gimtinę. Domisi vietiniais papročiais, tradicijomis, dalyvauja jose.
		5 žingsnis	Supranta, kad jis buvo, yra ir visada bus tas pats asmuo: atpažįsta save kūdikystės nuotraukose, apibūdina savo išvaizdą, teisingai pasako, kad suaugęs bus vyras (moteris), tėvelis (mamytė). Jaučiasi esąs šeimos, vaikų grupės narys, kalba apie šeimą, draugus. Savęs vertinimas nepastovus. Siekia kitų dėmesio, palankių vertinimų.	
		6 žingsnis	Vis geriau suvokia savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus, šeimą, bendruomenę, tėvynę. Ima suvokti save, kaip galintį daryti įtaką kitam ir atsakingai pasirinkti. Save apibūdina, nusakydamas fizinės ir elgesio savybes, priklausymą šeimai, grupei, gali pasakyti savo tautybę.	

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
6.	Santykiai su suaugusiais. 3 metai	3 žingsnis	Lengviau atsiskiria nuo tėvų. Išlieka ramus, kai artimieji atsisveikina ir išeina. Drąsiai veikia, rizikuoja, išbando ką nors nauja, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Mėgdžioja suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Ne visada priima suaugusiojo pagalbą, kartais užsispiria. Ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai auklėtojas yra šalia jo arba matomas netoliese.	Sudeda daiktus į jiems skirtas vietas. Tvarko savo žaidimų vietą. Žaisdamas atkartoja suaugusiojo veiksmus. Mėgsta žaisti, vartyti knygeles, dėlioti dėlionę ir kt. kartu su suaugusiuoju. Kūno poza išreiškia įvairius jausmus: liūdesį, džiaugsmą, nerimą, kaltę ir pan.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Lengvai atsiskiria nuo tėvų. Grupėje jaučiasi saugus, rodo pasitikėjimą grupės auklėtoju, supranta jo jausmus, bendradarbiauja su juo: guodžiasi, kalbasi, klausia. Pasako savo nuomonę. Stengiasi laikytis suaugusiųjų nustatytos tvarkos, priima jų pagalbą, pasiūlymus bei vykdo individualiai pasakytus prašymus. Kalbasi, ką nors veikia su nepažįstamais žmonėmis, kai auklėtojas yra šalia jo.	Savarankiškai bėga į grupę, ieško, ką ir su kuo žaisti. Kalbasi su auklėtoju, ką ir kaip daro, klausia patarimų, prašo priemonių, rodo, ką padarė. Žaidimų metu žaidžia „gydytojus“: matuoja temperatūrą, „duoda“ vaistų, tikrina dantukus, „išrašo“ receptus. Supažindina šeimos narius su savo žaislais, darbeliais, atsako į klausimus. Dalyvauja susitikimuose su įvairių profesijų žmonėmis. Diskutuoja apie tai, kad nepažįstami žmonės gali būti negerai: gali ką nors pavogti, kur nors nusivežti vaiką, ką nors blogo jam padaryti. Dalinasi informacija, kad nutikus nelaimei gali paskambinti pagalbos numeriais. Skiria asmenų, kurie rūpinasi žmonių saugumu, profesijas: policininkų, gydytojų, gaisrininkų.
		5 žingsnis	Rodo, prašo, siūlo, aiškina, nurodinėja, įtraukdamas suaugusįjį į savo žaidimus ar bendrą veiklą. Tikrina suaugusiojo išsakytas leistino elgesio ribas – atsiklausia, derasi, kaip pasielgė kitas, ir laukia komentarų. Dažniausiai laikosi sutartų taisyklių, suaugusiojo prašymų, pasiūlymų, tačiau stipriai supykęs, susijaudinęs gali priešintis suaugusiajam.	
		6 žingsnis	Nusiteikęs geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su suaugusiais. Paprašytas paaiškina, kodėl negalima bendrauti su nepažįstamais žmonėmis, kai šalia nėra juo besirūpinančio suaugusiojo. Žino, į ką galima kreiptis pagalbos pasimetus, nutikus nelaimei.	

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
7.	Santykiai su bendraamžiais. 3 metai	3 žingsnis	Ieško bendraamžių draugijos. Žaidžia greta, trumpai pažaidžia su kitu vaiku. Bendrauja mimika, judesiais, veiksmais, dažniau kalbasi su kitu vaiku, pakaitomis atlieka veiksmus su tuo pačiu žaislu. Audringai reiškia teises į savo daiktus, žaislus, nori kito vaiko jam patinkančio žaislo. Gali simpatizuoti kuriam nors vaikui.	Dažnai nepaiso draudimų. Domisi kitais vaikais ir suaugusiais. Pats ieško draugo žaidimui. Dažnai konfliktuoja. Neigiamus jausmus bando sulaikyti, o teigiamas emocijas išreiškia: bučiuoja, apkabina, glosto ir t.t. Savo teises gina šaukdamas.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Kartu su bendraamžiais žaidžia bendrus žaidimus. Žaisdamas mėgdžioja kitus vaikus. Tariausi dėl vaidmenų, siužeto, žaislų. Padedamas suaugusiojo, palaukia savo eilės, dalijasi žaislais. Gali turėti vieną arba kelis žaidimų partnerius. Su jais lengvai susipyksta ir susitaiko.	Žaisdami palaiko vienas kito norus ir interesus. Derina veiksmus, tariasi, svarsto. Įvardina artimiausius draugus. Aiškinasi, kokios savybės būdingos geriausiam draugui. Patys sugalvoja žaidimą ir pakviečia žaisti kitus. Išbando susidraugavimo būdus: pasidalina žaislais, siūlo kartu žaisti, maloniai bendrauja su draugu, padeda bėdoje. Išvardina dalykus, kurie netinkami draugystei. Kuria elgesio taisykles, jas piešia, užrašo. Žaidžia kūrybinius žaidimus, klausosi draugų pasiūlymų, dalinasi žaislais. Judriųjų žaidimų metu derina savo veiksmus, laikosi taisyklių. Drauge vaidina, reiškia savo išgyvenimus ir įspūdžius. Tyrinėja ir analizuoja savo santykius su grupės vaikais.
		5 žingsnis	Sėkmingai įsitraukia į vaikų grupę ir nuolat kartu žaidžia. Tikslingai atsineša žaislą iš namų bendram žaidimui su žaidimo draugu. Paprašius kitam vaikui, duoda pažaisti savo žaislu. Noriai žaidžia su vaikais iš kitos kultūrinės ar socialinės aplinkos, natūraliai priima vaikų skirtumus. Gali padėti kitam vaikui. Gali turėti draugą arba kelis kurį laiką nesikeičiančius žaidimų partnerius.	
		6 žingsnis	Pastoviai palaiko draugystę su vienu vaiku. Domisi skirtumais tarp vaikų ir juos toleruoja. Taikiai diskutuoja, tariasi, derasi su kitais vaikais dėl žaidimų sumanymo ir veiklos. Dalijasi žaislais ir kovoja už kitų teisę žaisti pačiam.	

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
8.	Sakytinė kalba. 3 metai	3 žingsnis	Klausosi skaitomų kūrinėlių, naujų žodžių. Išklauso, supranta ir reaguoja į kelis vienas paskui kitą sekančius prašymus, siūlymus, patarimus. Trumpais sakiniais kalba ir klausinėja apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus. Pradedą mėgdžioti suaugusiųjų kalbėseną. Sako „ačiū“, „prašau“. Kalba ir klausinėja apie tai, ką matė ir girdėjo, apie aplinkos objektus, jų savybes įvykius, net jei jų dabar ir nemato. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, kalba apie juos. Kalba kelių žodžių sakiniais, žodžius derina pagal giminę, skaičių, linksnį. Kartu su suaugusiuoju deklamuoja eilėraštnkus, užbaigia žinomas pasakas, eilėraštnčius.	Kartu su suaugusiuoju žiūri vaikiškas laidas, kalba apie tai, ką mato ir girdi. Susipažįsta su skaitomo teksto intonacija – garsiai arba tyliai, greitai arba lėtai. Nuolat pasakoja apie save, savo šeimos narus, draugus. Nusako aplinkos reiškinių savybes, ieško įvykių priežasčių ir pasekmių, pasakoja apie tai, kas vyksta ar vyko jo artimoje aplinkoje. Vartoja mandagumo žodelius. Dažnai pasakoja apie tai, ko nori, ką mėgsta. Deklamuoja eilėraštnkus. Užbaigia žinomų pasakų frazes. Dažnai kartoja girdėtus eilėraštnkus, dainuoja daineles.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Klausosi aplinkinių pokalbių, sekamų, pasakojamų, skaitomų, deklamuojamų kūrinių literatūrine kalba, tarmiškai. Pradedą išklausti, suprasti ir reaguoti į tai, ką jam sako, aiškina suaugusysis ar vaikas. Kalba pats sau, kalba kitam, klausinėja, užkalbina, prašo, pašaukia. Kalba, pasakoja apie tai, ką jaučia ir jautė, veikia ir veikė. Žaidžia garsais ir žodžiais, kuria naujus žodžius. Kalbėdamas vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisyklingus sakinius. Vartoja maloninius, maųybinius žodžius. Kalbėdamas derina giminę. Deklamuoja trumpus eilėraštnčius.	Diskutuoja, ar literatūrinė kalba skiriasi nuo tarmės. Aišklinasi, kuo skiriasi kita kalba kalbantys aplinkiniai. Vartoja kuo daugiau mandagių žodžių ir girdėtus naujus. Susipažįsta su įvairių žanrų tekstais, diskutuoja, kuo jie skiriasi. Atkartoja kuo daugiau gamtos garsų, pamėgdžiojimų. Paprastais žodžiais apibūdina daiktus, gyvulius, žmones, augalus. Trumpais sakiniiais pasakoja apie tai, ką mato paveikslėlyje. Pasakojimą palydi mimika ir gestais. Susipažįsta su raidėmis. Taisyklingai vartoja vardus, jų netrumpina. Išsako savo išpūdžius, susipažinęs su nauju žodžiu. Kalbėdami apie nutikimą, pateikia kuo daugiau įvykio aplinkybių ir detalių.

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
8.	4 – 6 metai	5 žingsnis	Klausosi įvairaus turinio tekstų. Supranta sudėtingesnio turinio tekstus. Kalbėdamas žiūri į akis. Nesupratus paaiškina, pakartoja. Bando susikalbėti su kitakalbiu vaiku, pakartodamas jo kalbos vieną kitą žodį. Pasakoja, kalbasi apie matytus animacinius filmus ir televizijos laidas. Laisvai kalba sudėtiniais sakiniais. Vartoja daugumą kalbos dalių. Išgirsta pirmą ir paskutinį garsą jo paties, tėvų, draugų vardažodžiuose, trumpuose žodžiuose. Seka girdėtas ir savo sukurtas pasakas, kuria įvairias istorijas, eilėraštkus.	Žodžiuose atpažįsta garsą ir sugalvoja su juo naujų žodžių. Žaidžia žodžiais juos trumpindami ir įvairiai jungdami. Žaidžia klausimų – atsakymų, rimavimo reikalaujančius žaidimus (pvz., „Kas ten bilda? Tai Matilda.“). Fantazuodami kitaip sugalvoja pasakos pradžią ar pabaigą. Skaitomą tekstą iliustruoja, suvaidina. Reikiamą informaciją perduoda sudėtingesnės sandaros žodžiais. Klausinėja apie tai, kas jiems įdomu, negirdėta, diskutuoja apie tai tarpusavyje ir su auklėtoju. Kuria pasakojimus apie fantastinius nuotykius ir personažus, vartodami išgalvotus žodžius ir kalbą. Žaidžia įvairius garsų keitimo žodžiuose žaidimus, dainuoja ritmines daineles, ieško aplinkoje daiktų, kurių pavadinimai prasideda arba baigiasi nurodytu garsu. Kuria dialogus nurodyta tema, juos suvaidina.
		6 žingsnis	Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų, įvairių stilių tekstų, mįslių, erzinimų bendrine kalba ir tarme. Supranta pasakojimo, pokalbio turinį, įvykių eigą. Kalba natūraliai, išsakydamas savo norus, svajones, svarstymus.	

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
9.	Rašytinė kalba. 3 metai	3 žingsnis	Varto knygeles, prašydamas paskaityti. Pradedą pažinti aplinkoje esančius simbolius. Į skaitomą tekstą reaguoją rankų ir kojų judesiais, veido išraiška, emocijomis. Įvairiomis rašymo priemonėmis keverzoja vertikalias ir horizontalias linijas.	Pieštukais, kreidelėmis ir storu rašikliu rašinėja ant popieriaus lapo. Kopijuoja savo vardą. Pašauktas vardu, kalbasi ir klausinėja. Bando kartu dainuoti.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Domisi skaitymu. Vaizduoja, kad skaito knygą. Skaito „paveikslėlius“, įvardija įvairių objektų ir veikėjų bruožus. Atkreipia dėmesį į raides ir simbolius aplinkoje. Domisi įvairiomis rašymo priemonėmis. Piešiniuose pasirodo realių raidžių elementai ir raidės.	Įvairioje bendravimo aplinkoje varto žurnalą, knygą ar bukletą. Atsako į klausimus apie tai, ką „perskaitė“. Iliustruoja savo „perskaitytą“ tekstą. Keverzonėmis užrašo savo vardą, pavardę, norus. Grupės aplinkoje ieško žodžių, kuriuose yra paties vardo raidės. Raidėms sugalvoja smagius pavadinimus. Apie raides kuria istorijas ir pasakas. Stebi, kaip rašo suaugusieji, mėgina pamėgdžioti. Karpo, lipdo, spalvina, rengia piešinių parodas. Skiria, kurios raidės yra didžiosios, kurios – mažosios. Užsiėmimų metu kuriami žodiniai laišakai, pranešimai, žinutės.
		5 žingsnis	Domisi abėcėlės raidėmis. Pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide. Supranta, kad kai kurios raidės turi savo pavadinimą ir specifinę grafinę raišką. Sugalvoja pavadinimus paveikslėliams ir knygelėms. Domisi ir supranta skirtingų spaudinių funkcijas. Kopijuoja raides, paprastus žodžius. „Iliustruoja“ pasakas, pasakojimus, istorijas, filmukus. Braižo ir aiškina planus, grafikus. Bando rašyti raides, pradėdamas savo vardo raidėmis.	
		6 žingsnis	Domisi knygomis, įvairiais rašytiniais tekstais. Pradedą suprasti ryšį tarp knygos teksto ir iliustracijų. Žino keliolika abėcėlės raidžių. Pradedą skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Spausdintomis raidėmis rašo savo vardą, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius.	

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
10.	Aplinkos pažinimas. 3 metai	3 žingsnis	Atpažįsta ir pavadina augalus, gyvūnus, daiktus, domisi jais. Skiria atskirus gamtos reiškinius. Orientuojasi savo grupės, darželio, namų aplinkoje. Pasako savi ir savo šeimos narių vardus. Dalyvauja prižiūrint augalus ir gyvūnus.	Naudojasi savo aplinkoje esančiais namų apyvokos daiktais, žino kai kurių daiktų pavadinimus. Jaučia žmogaus ryšį su gyvūnais. Žino, kad augalui reikia šviesos ir vandens. Supranta, kad augalai turi stiebą, žiedus. Pastebi oro ir klimato reiškinius įvairiais metų laikais. Supranta žmogaus ryšį su augmenija. Pavadina savo kūno dalis. Atkreipia dėmesį į nematytus daiktus, klausinėja, kaip vadinasi, kas tai yra, ar galima pasiimti ir pan. Pasako, kai šalta ar šilta. Padeda prižiūrėti naminius augalus ir gyvūnus. Orientuojasi darželyje. Vardija šeimos narius, pasako savo vardą ir pavardę, parodo ir pasako, kiek turi metų. Suvokia paros laiko tėkmę. Pasako „rytas“, „diena“, „vakaras“.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Pažįsta gyvenamosios vietos objektus. Pasako miesto, gatvės, kurioje gyvena, pavadinimus, savo vardą ir pavardę. Pasako metų laikų pavadinimus ir būdingus jiems požymius. Skiria gamtos reiškinius – sniegą, pūgą, rūką, šlapdribą.	Stebi gyvūnus, išskiria jų bruožus, klausia, ką valgo ir pan. Bando paliesti augalo lapus, pauostyti žiedą, paragauti. Stebi, kaip juda sukami, pučiami, stumiami, skandinami daiktai. Tyrinėja medžiagų savybes: sušlapina, plėšia, minko. Išvykose į gamtą rodo susidomėjimą, aktyviai dalyvauja aptariant, ką patyrė, išsiaiškino. Stebi orą ir metų laikų kaitos požymius. Naudojasi skaitmeninėmis priemonėmis, susiranda norimus žaidimus ir muziką. Kalba apie tai, kuo bus suaugęs. Stebi nuotraukas ir aiškinasi, kuo panašūs į savo artimuosius.

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
10.	4 – 6 metai	5 žingsnis	Atpažįsta ir įvardija kai kuriuos laukinius gyvūnus. Skiria daržoves, vaisius, uogas. Domisi dangaus kūnais, gamtos reiškiniais, kurių negali pamatyti – žemės drebėjimą, smėlio audrą, ugnikalnių išsiveržimą. Pasakoja apie savo šeimą, jos buitį ir tradicijas. Gali savarankiškai nueiti į darželio salę, biblioteką ir valgyklą. Naudojasi buities prietaisais ir technologijomis.	Moka nusakyti daikto gaminimo seką. Tyrinėja žemėlapius ir gaublį. Susipažįsta su Lietuvos istorija, valstybės atributika. Užsiėmimų metu susipažįsta su senoviniais rakandais, juos išbando ir lygina su dabartine technika. Stebi įvairius gamtos reiškinius – lietų, vėją, sniegą. Žaidžia su vandeniu ir drėgnu smėliu. Sodina ir stebi, kaip auga pasirinkti prieskoniai ir daržovės. Daigina įvairias sėklas. Dalyvauja saugaus eismo užsiėmimuose, prevencinėse programose.
		6 žingsnis	Samprotauja apie naminių ir laukinių gyvūnų skirtumus. Žino savo tėvų profesijas. Moka prižiūrėti kambarinius augalus, daržoves, stebi jų augimą. Mokosi rūšiuoti atliekas. Papasakoja apie tradicines šventes.	

Eil. Nr.	Sritis	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
11.	Skaičiavimas ir matavimas. 3 metai	3 žingsnis	Skiria žodžius: mažai ir daug. Paprašytas duoda kitiems po vieną žaislą, daiktą. Geba išrikiuoti daiktus į vieną eilę. Tapatina daiktus pagal formą, dydį. Suranda tokios pat spalvos daiktus.	Pavadina daiktus, rūšiuoja juos pagal dydį ir spalvą. Dėlioja korteles ir dėlionės iš 2 – 4 dalių. Stato žaislus į eilę nuo mažiausio iki didžiausio ir atvirkščiai.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Pradedą skaičiuoti daiktus. Padalina daiktus į grupes po lygiai. Pradedą vartoti kelintinius skaitvardžius. Atpažįsta ir atrenka apskritos, keturkampės, kvadratinės formos daiktus, vienodos spalvos daiktus. Daiktus palygina pagal ilgį, storį, aukštį, masę ir pan. Pradedą skirti dešinę ir kairę savo kūno puses. Žino metų laikus ir paros dalis.	Pasako, kiek turi metukų. Pastebi, jei kas suklysta, paprašytas paimti vieną daiktą. Žaislus, daiktus sudėlioja, surikiuoja į eilę. Kaladėlių krūvelėje randa tos pačios spalvos, formos ar dydžio detalę. Dviejuose paveikslėliuose randa slypinčius skirtumus. Teatralizuoja daineles, pasakas, kuriose veikėjai ką nors dalijasi. Moka apibūdinti erdvės objektus, nurodydami į juos panašius iš kasdienės aplinkos. Stebi kitus, kaip jie komponuoja įvairius daiktus. Žaidžia lego. Susipažįsta su paros dalimis. Surikiuoja vaikus nuo mažiausio iki didžiausio. Žaidžia daiktų lotą, randa reikiamos spalvos kortelę. Nuspalvina trikampius viena, o stačiakampius – kita spalva. Karpo, paišo ir spalvina įvairių formų figūras. Domisi vieni kitų dienotvarkėmis. Kalba apie tai, kas bus rytoj. Matuoja pėdomis, sprindžiais ir lazdele. Žaidžia žaidimus su smėlio laikrodžiu, žadintuvu. Vartoja savaitės dienų pavadinimus. Diskutuoja apie metų laikų kaitą, įvairių metų laikų atliekamus darbus.
		5 žingsnis	Skaičiuoja bent iki 5. Atsako į klausimus: „Kiek iš viso?“, „Kiek daugiau?“, „Kiek mažiau?“. Vartoja sąvokas „ilgesnis - trumpesnis“, „siauresnis - platesnis“, „lengvesnis - sunkesnis“. Grupuoja daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Supranta, kad knygos skaitomos iš kairės į dešinę ir iš viršaus į apačią. Skiria sąvokas šiandien, vakar ir rytoj.	
		6 žingsnis	Skaičiuoja bent iki 10. Skiria skritulį ir rutulį, kvadratą ir kubą. Klasifikuoja daiktus pagal dydį, spalvą ir formą.	

Eil. Nr.	Sritis	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
12.	Meninė raiška. 3 metai	3 žingsnis	Emocijomis atliepia klausomus kūrinčius – šypsosi, džiaugiasi, ploja, trepsi ir pan. Žaidžia muzikinius žaidimus, jų tekstą imituoja kūno judesiais. Tyrinėja muzikos instrumentus. Mėgdžioja gyvūnų, augalų judesius. Žaisdamas su daiktu ar žaislu, atlieka matytus veiksmus, judesius. Mėgdžioja šeimos narių kalbą, veiksmus. Spontaniškai reiškia emocijas, išpūdžius dailės priemonėmis ir medžiagomis. Piešia įvairias linijas, jas jungia į formas. Bando ką nors pavaizduoti.	Užsiėmimų metu klausosi vaikiškų dainelių, instrumentinių kūrinių ir, jei muzika patinka, ploja, šypsosi ir kt. Eina ratelius, tekstą imituoja judesiais. Judėdami pagal muziką eina, bėga, apsisuka. Groja ritminiais muzikos instrumentais (būgneliais, barškučiais, varpeliais ir kt.), klausosi jų skleidžiamų garsų. Ropoja perteikdamas šuniuką, katytę ar kitą gyvūną. Tyrinėja įvairius judesius. Dainuoja paprastas, trumpas daineles. Piešia įvairiomis piešimo priemonėmis.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Klausydamasis gamtos garsus, trumpus vokaličius kūrinčius, judesiais emociškai atliepia jų nuotaiką ir tempą. Tyrinėja savo balso galimybes. Žaidžia įvairių tautų muzikinius žaidimus. Improvizuoja plodamas, trepsėdamas, stuksendamas. Šoka kurdamas 3 – 4 natūralių judesių seką. Žaisdamas atkuria matytus situacijų fragmentus. Kuria dialogą tarp veikėjų, išraiškingai intonuoja. Patirtį išreiškia įvairiomis linijomis, dėmėmis, formomis ir spalvomis. Kuria spontaniškai, kartais pagal išankstinį sumanymą. Eksperimentuoja dailės medžiagomis, priemonėmis, turi mėgstamas spalvas. Kuria koliažus, lipdo nesudėtingas formas.	Tyrinėja spalvas, linijas, jų savybes ir vaizdavimo būdus. Skiria muzikos ir gamtos garsus. Juos tyrinėja ir aptaria. Dainuoja trumpas liaudies arba kūrybos dainas, jas imituoja judesiais. Skanduoja, ploja, trepsi, kuria melodijas ir ritmus savo vardui. Žaidžia vaizduojamuosius šokamuosius žaidimus, pvz., „Šiaudų batai“, „Skrido uodas“ ir kt. Eksperimentuoja linijomis, spalvomis ir formomis. Iš įvairių medžiagų, buities atliekų kuria originalius darbelius. Dainuoja išraiškingai, mimika ir kūno judesiais imituoja dainos tekstą. Tyrinėja savo ir draugų balso galimybes. Balsu ar vaikiškais muzikos instrumentais kuria ritmus ir melodijas eilėraščiams. Šoka sukamuosius ratelius. Vaidina pasekus ar paskaičius pasaką. Kuria kostiumus ir dekoracijas.

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
12.	4 – 6 metai	5 žingsnis	Dainuoja vienbalses daineles, jaučia ritmą. Stengiasi tiksliau intonuoti, taisyklingiau artikuliuoti, stovėti ir kvėpuoti. Muzikos instrumentais pritaria dainoms ir šokiams. Vaikišku muzikos instrumentu kuria ritmus ir melodijas. Šoka sukamuosius ratelius ir 5 – 6 natūralių judesių šokius. Vaidindamas lėlių teatre, vaizduoja fantastinį siužetą, keisdamas balso intonacijas. Išreiškia savo norus, jausmus, mintis ir baimes. Savo emocijas, patirtį, įspūdžius išreiškia kitiems atpažįstamais vaizdais. Objektus vaizduoja ne tokius, kokius mato, o tokius, ką apie juos žino. Eksperimentuoja tapybos, grafikos, mišriomis dailės priemonėmis ir dalimis, kuria sudėtingesnius koliažus, fotografuoja.	Stebi meno kūrinius, žmonių ir gyvūnų gyvenimą, dalyvauja renginiuose ir parodose. Tyrinėja kūno galimybes, išbando įvairius judesius ir pozas. Kuria siužetus iš iškirptų, išplėšytų iš popieriaus geometrinių formų. Karpo, lanksto, pina iš popieriaus juostelių, šiaudelių ir kt. Konstruoja erdvines figūras iš popieriaus ir antrinių žaliavų. Susipažįsta su įvairių epochų, kultūrų ir stiliaus muzika. Tyrinėja, kuo jie skiriasi, ar panašūs nuotaikos, tempo atžvilgiu. Dainuoja įvairaus turinio dainas, tiksliai jas intonuoja. Žaidžia kompozitorius, kuria melodijas tekstams, pasakėlėms. Atlieka nesudėtingos struktūros žaidimus ir ratelius. Vaidina trumpas improvizacijas. Naudoja butaforinius daiktus. Kuria ornamentus, vaizdus, dekoruoja audinius, daiktus grafiniais ženklais ir simboliais. Kūrybai naudoja skaitmenines priemones. Kaupia savo kūrybos albumus. Aptaria ir reiškia savo nuomonę apie matytus meno kūrinius.
		6 žingsnis	Įvardija kūrinio nuotaiką, tempą, dinamiką, skiria kai kuriuos instrumentus. Atlieka muzikines pjeses solo. Muzikos instrumentu kuria melodiją trumpam tekstui. Žaidžia muzikinius dialogus. Šoka sudėtingesnius ratelius. Šoka improvizuotai kurdamas 7 – 8 natūralių judesių seką. Simbolizuoja veikėją – parenka jam būdingus judesius. Vaizdus papildo grafiniais ženklais. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. Dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas.	

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
13.	Estetinis suvokimas. 3 metai	3 žingsnis	Atpažįsta kai kuriuos girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, ratelius. Emocingai reaguoja girdėdamas darnų garsų, intonacijų sąskambį. Paklaustas pasako, ar patiko muzikos kūrinėlis, dainelė, šokis ar vaidinimas.	Klausosi įvairios nuotaikos muzikos kūrinių. Žiūri lėlių ir dramos kūrinius. Pritaria suaugusiajam. Susipažįsta su sceninio elgesio taisyklėmis. Įsimena dainų žodžius. Laiku pradeda ir baigia dainuoti. Laisvai juda pagal muziką. Žaidžia improvizacinius žaidimus. Savarankiškai pasiruošia darbo vietą ir ją susitvarko. Vertina savo pasiekimus.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Nori dainuoti, šokti, vaidinti, gražiai atrodyti. Pasako įspūdžius apie klausytą muziką, dainelę, eilėraštį, gamtos ir aplinkos daiktus ir reiškinius, pastebi ir apibūdina kai kurias jų detales.	Lankosi meno parodose, koncertuose, spektakliuose, dalijasi įspūdžiais. Kuria meninius darbelius, šoka, vaidina, dainuoja. Aptaria savo ir draugų kūrybą, komentuoja, dalinasi pastabomis. Stebi aplinkos grožį. Diskutuoja, kas gražu ir negražu.
		5 žingsnis	Mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. Grožisi gamtos spalvomis, formomis ir garsais. Pastebi veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas, veiksmus. Pasako, kaip jautėsi dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. Dalijasi įspūdžiais po koncertų, spektaklių, parodų, renginių lankymo.	
		6 žingsnis	Stengiasi kuo gražiau šokti, vaidinti ir piešti. Pastebi papuoštą aplinką, meno kūrinius ir pasako, kas jam gražu.	

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
14.	Iniciatyvumas ir atkaklumas. 3 metai	3 žingsnis	Nuolat energingai žaidžia, ką nors veikia, laisvai juda erdvėje, pats keičia veiklą, pasirenka vieną iš kelių daiktų, sugalvoja būdus, kaip pasiekti neprieinamą norimą daiktą. Mėgsta išbandyti suaugusiojo pasiūlytus naujus žaislus, žaidimus, neįprastą veiklą. Ekspresyviai reiškia savo norus, sako „ne“.	Sudėlioja ir išima visas formules iš jų lizdų. Pasilipa ant kėdės, kad pasiektų žaislą. Ilgai tyrinėja naują žaislą. Ilgam susitelkia bandydamas užsegti sagas, dėlioja dėliones. Užsimerkęs sukasi ratu tol, kol nugriūva. Atkakliai tvirtina, kad nenori miegoti ir pan.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Dažniausiai pats pasirenka ir kurį laiką kryptingai plėtoja veiklą vienas ir su draugais. Įsitraukia į suaugusio pasiūlytą veiklą jam ar visai grupei. Siekia savarankiškumo, bet susidūręs su nesėkme, laukia suaugusio paskatinimo.	Noriai dalyvauja „Ryto rato“ veikloje. Kviečia draugus žaisti. Patys sugalvoja žaidimą ir ilgai jį plėtoja. Randa išeitį susidūręs su kliūtimis. Taiko įvairius būdus, kaip tą kliūtį įveikti. Žaidžia ilgai trunkančius kūrybinius žaidimus. Kreipiasi į draugą, jei pačiam sumanymas nepavyksta. Draugo ar suaugusiojo padedamas, sumanymą atlieka.
		5 žingsnis	Pats pasirenka ir ilgesnį laiką kryptingai plėtoja veiklą vienas ir su draugais. Suaugusio pasiūlytą veiklą atlieka susitelkęs, išradingai, savaip. Pats bando įveikti kliūtis savo veikloje. Esant reikalui, kreipiasi pagalbos.	
		6 žingsnis	Plėtoja paties pasirinktą veiklą, ją tęsia visą dieną ar kelias dienas. Siūlo vaikams ir suaugusiajam įsitraukti į jo paties sugalvotą veiklą. Savarankiškai bando įveikti kliūtis savo veikloje, nepasisekus bando įtraukti bendraamžius ir tik po to kreipiasi į suaugusįjį.	

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
15.	Tyrinėjimas 3 metai	3 žingsnis	Rodo susidomėjimą, aiškinasi, kas, kodėl ir kaip vyksta, veikia. Susipažįsta su įvairiomis medžiagomis ir daiktais.	Kartoja tą patį veiksmą. Klausosi tos pačios pasakos daug kartų. Skaičiuoja tam tikra tvarka. Savaip tvarko žaislus. Dalią po lygiai, per pusę. Vaizduoja, kad skaito.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Savarankiškai pasirenka žaidimui daiktus, priemones, paaiškina kodėl. Žaisdamas tyrinėja, išbando daiktus bei medžiagas.	Išradingai naudoja įvairius daiktus iš artimos aplinkos. Samprotauja apie daiktų naudojimą. Dalyvauja ir stebi, kai atliekami bandymai, patys bando. Pastebi ir pasako, parodo, kaip pasikeitė gamta. Lygina, ieško skirtumų ir panašumų. Reiškia savo nuomonę, pasakoja savo patyrimus.
		5 žingsnis	Geba suvokti tarp to, kaip daiktas padarytas ir jo paskirties. Domisi medžiagomis, iš kurių padaryti daiktai, ir jų savybėmis. Paaiškina, kad su nežinomais daiktais ir medžiagomis reikia elgtis atsargiai, stengiasi taip daryti. Išskiria daiktų, medžiagų, gyvūnų, augalų bruožus ir savybes.	
		6 žingsnis	Domisi gyvąja ir negyvąja aplinka, atlieka bandymus, tyrinėja, iš kokių medžiagų padaryti daiktai, kur jie naudojami. Domisi, kaip seniau gyveno žmonės. Stebėdami nuotraukas aiškinasi, kuo yra panašūs į savo artimuosius. Palygina daiktus, medžiagas, gyvūnus ir augalus, juos tikslingai grupuoja ir klasifikuoja.	

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
16.	Problemų sprendimas. 3 metai	3 žingsnis	Ryžtingai imasi sudėtingesnės veiklos, keičia jos būdus, bando atlikti pats, stebi pasekmes. Prašo pagalbos, jei nesiseka.	Žaidžia įvairius žaidimus ir mokosi dalintis žaislais. Žaidžiama ir dirbama poromis, mažomis grupelėmis.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Supranta, kad susidūrė su sudėtinga kliūtimi, problema. Išbando pats įvairius veiksmo būdus. Stebi veiksmų pasekmes, supranta, kada pavyko įveikti sunkumus. Prašo suaugusiojo pagalbos.	Žaidžiami žaidimai, sudaromos įvairios situacijos, organizuojama sportinė ir meninė veikla, kurioje dalyvaudami vaikai atskleidžia savo asmenines savybes. Užsiėmimų metu diskutuojama apie patyčias. Vaikai komentuoja, kodėl negalima skriausti, mušti ar tyčiotis. Diskutuojama, kaip galima tinkamai išreikšti pyktį ir taikiai išspręsti problemą. Aptariamai filmukai vaikams, atliekamos užduotys, žaidimai su lėlėmis.
		5 žingsnis	Kartais pats ieško sunkumų ir kliūčių. Ieško būdų, ką daryti toliau, o nepavykus, prašo pagalbos.	
		6 žingsnis	Atpažįsta, su kokia problema susidūrė. Ieško tinkamų sprendimų, tariasi su kitais, priima pagalbą, mokosi iš savo ir kitų klaidų. Prašo draugų ir suaugusiųjų pagalbos.	
17.	Kūrybiškumas as 3 metai	3 žingsnis	Įsivaizduoja gyvūnus, augalus, daiktus, apie kuriuos jam pasakojama, skaitoma.	Žaidžia, vadovauja žaidimui, skirstosi vaidmenimis. Nuolat tyrinėja aplinką. Dėlioja kaladėles, lego, sukurdamas iš jų naujus objektus. Nori būti panašus į kokį nors veikėją. Pasakoja, ką nupiešė, pastatė, iškirpo.
		4 žingsnis	Ižvelgia naujas įprastų daiktų bei reiškinių savybes. Sugalvoja įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų.	Kelia klausimus, svarsto, supranta ir domisi. Geba atsakyti į neįprastus klausimus. Žinomas istorijas pakeičia naujais personažais. Daug žinomų pasakų vietų pakeičia naujomis, piešia piešinius, vaidina, improvizuoja įvairias istorijas.
	4 – 6 metai	5 žingsnis	Klausinėja, aiškindamasis jam naujus, nežinomus dalykus. Savitai suvokia ir vaizduoja pasaulį. Išradingai naudoja įvairias medžiagas.	
		6 žingsnis	Kelia probleminius klausimus, diskutuoja, svarsto, fantazuoja.	

Eil. Nr.	Sritys	Žingsniai	Gebėjimai ir pasiekimai	Vaiko veikla
18.	Mokėjimas mokytis. 3 metai	3 žingsnis	Veikia spontaniškai. Klausia, kaip kas nors vyksta, kaip veikia, atidžiai stebi, bando. Džiaugiasi tuo, ką išmoko.	Patinka kelis kartus iš eilės žiūrėti, klausytis to paties. Dažnai klausia: „Kas čia?“, „Kur?“, prašo parodyti.
	4 – 6 metai	4 žingsnis	Pasako, ką veikė ir ką išmoko. Mėgsta kūrybiškai žaisti, veikti, siūlo žaidimų ir veiklos idėjas.	Žaidžia pats ir į žaidimą kviečia įsijungti kitus. Pasako, kad išmoko kirpti, dainuoti, lipdyti ir t.t. Stebi kitų veiksmus. Dėlioja, stato, griaua, stebi, kas nutiko. Žaidžia, piešia, grupuoja daiktus – mokosi. Aiškina, ką norėjo padaryti ir ką padarė. Noriai naudojami technologijomis ir žaidžia įvairius žaidimus. Atsakymus į iškilius klausimus susiranda pats. Domisi televizijos laidomis, filmais ir knygomis.
		5 žingsnis	Norėdami ką nors išmokti pasako, ko nežino ar dėl ko abejoja. Drąsiai spėja, bando, klysta ir taiko klaidas, klauso, ką sako kiti, patikslina. Aptaria padarytus darbus, planuoja, ką darys toliau, spėlioja, kas atsitiks, jeigu...	
		6 žingsnis	Kalba apie tai, ką norėtų išmokti, ką darys, kad išmoktų, numato, ką veiks toliau, kai išmoks. Laiko save tikru mokiniu, atradėju. Drąsiai ieško atsakymų į klausimus, rodo iniciatyvą iškeliant ir sprendžiant problemas. Ieško informacijos. Pasako, ką jau išmoko, ką dar mokosi, paaiškina, kaip mokėsi, kaip mokysis toliau.	

VI SKYRIUS
PAKRUOJO RAJONO LINKUVOS GIMNAZIJOS TRIŠKONIŲ DAUGIAFUNKCIO CENTRO VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ
VERTINIMAS

Vertinimo tikslas – stebėti, fiksuoti ir kaupti įrodymus apie vaiko gebėjimus, įgūdžius, žinias; vertybines nuostatas; emocijas ir jausmus; elgesį; kūrybiškumą.

Vaiko „Pasiekimų aplankale“ pateikiama jo daroma ugdymo(si) pažanga. Vaiko ugdymosi pasiekimai vertinami du kartus per metus (spalio – lapkričio mėn. ir gegužės – birželio mėn.).

Metų pabaigoje tėvams rašomas informacinis laiškas apie vaiko ugdymosi pasiekimus. Laiško turinys aptariamas su tėvais ir įdedamas į individualų vaikų pasiekimų aplankalą.

PRIDEDAMA.

- 1 priedas. 3-4 metų vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.
- 2 priedas. 4-5 metų vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.
- 3 priedas. 5-6 metų vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas.

SUDERINTA

Pakruojo rajono Linkuvos gimnazijos tarybos
2017 m. birželio 2 d. nutarimu Nr.6

3-4 METŲ VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS

(vaiko vardas, pavardė, amžius)

Tam tikru periodiškumu stebima vaiko raida ir pažymima tam tikru simboliu, pavyzdžiui, * ar kitoku prie atitinkamos skilties pagal vaiko pasiektus gebėjimus: **pirmoji skiltis – pasiekti gebėjimai; antroji – gebėjimai dar formuojasi; trečioji – reikia pagalbos.**

<i>Vaiko ugdymo(si) sritys/ požymiai</i>	<i>Pasiekti gebėjimai</i>	<i>Gebėjimai dar formuojasi</i>	<i>Reikia pagalbos</i>	<i>Komentarai/rekomendacijos</i>
<i>Pažinimo raida</i>				
Geba sutelkti dėmesį atlikdamas mėgstamą veiklą				
Domisi aplinka, tyrinėja				
Įvairiai eksperimentuoja su daiktais, aiškinasi jų savybes				
Geba manipuliuoti daiktais ir jų grupėmis				
<i>Kalba ir raštingumas</i>				
Kalba sakiniais, sudarytais iš 3–4 žodžių				
Kalba prijungiamaisiais sakiniais				
Klausinėja: kam? kada? kodėl?				
Įvardija objektą, veiksmą, reiškini				
Geba papasakoti rišlų kelių sakinių tekstą pagal pateiktus klausimus				
<i>Fizinė raida</i>				
Geba keisti judesių tempą pagal žodį, muziką, kitą signalą				
Geba užlipti ir nultipti nuo kėdės, suolo				
Mėto ir gauda kamuolį				
Geba peržengti neaukštas kliūtis				
Laikosi higienos įgūdžių (plaunasi rankas prieš valgi)				

Stengiasi savarankiškai apsirengti				
<i>Socialinė raida</i>				
Kalba, bendrauja su suaugusiais ir vaikais				
Pradedą žaisti įvairius žaidimus drauge su bendraamžiais				
Geba dalytis				
Pratinasi pasitikėti savo gebėjimais				
Pratinasi atpažinti ir įvardyti savo jausmus				
<i>Meninis suvokimas ir raiška</i>				
Geba pasitelkti vaizduotę kurdamas, muzikuodamas				
Savitai vaizduoja žmones, gyvūnus, augalus, kt.				
Noriai klauso, atlieka, dalyvauja muzikinėje veikloje				
Geba pasirinkti meno raiškos priemones				
Originaliai vaizduoja aplinkoje esančius daiktus, reiškinius				

Tėvų komentaras:

.....

.....

4-5 METŲ VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS

(vaiko vardas, pavardė, amžius)

Tam tikru periodiškumu stebima vaiko raida ir pažymima tam tikru simboliu, pavyzdžiui, * ar kitokiu prie atitinkamos skilties pagal vaiko pasiektus gebėjimus: **pirmoji skiltis – pasiekti gebėjimai; antroji – gebėjimai dar formuojasi; trečioji – reikia pagalbos.**

<i>Vaiko ugdymo(si) sritys / požymiai</i>	<i>Pasiekti gebėjimai</i>	<i>Gebėjimai dar formuojasi</i>	<i>Reikia pagalbos</i>	<i>Komentarai/rekomendacijos</i>
<i>Pažinimo raida</i>				
Geba sutelkti dėmesį atlikdamas tam tikrą veiklą				
Domisi aplinka, tyrinėja, eksperimentuoja				
Geba apibūdinti įvairių daiktų atskirus požymius				
Geba palyginti daiktus (pagal aukštį, dydį, kt.)				
Žino daiktų paskirtį ir geba įvairiai juos panaudoti savo veikloje				
Pagal turimą patirtį nustato reiškinių priežastingumą				
<i>Kalba ir raštingumas</i>				
Geba papasakoti apie save, šeimos narius				
Kalba sakiniais				
Įvardija objektą, veiksmą, reiškinį				
Įvardija tai, ką geba atlikti				
Supranta žodžių prasmę				
Geba papasakoti pasakojimą, istoriją				
<i>Fizinė raida</i>				
Geba greitai ir tolygiai bėgti, lengvai sustoti				
Geba šokti į tolį įsibėgėjus				
Geba šokinėti ant vienos kojos				
Kontroliuoja savo veiksmus				
Geba išlaikyti pusiausvyrą stovėdamas ant vienos kojos				

Pakankamai išlavėjusi smulkioji motorika (geba užsisiegti užtrauktuką, sagas, kt.)				
Laikosi higienos įgūdžių				
Socialinė raida				
Geba valdyti savo emocijas, įvardija savo jausmus				
Geba įsijausti į kito būseną (užjausti, džiaugtis, kt.)				
Gali priimti sprendimus, spręsti problemas				
Geba bendrauti, drauge veikti su bendraamžiais				
Geba dalytis				
Dažnai rodo iniciatyvą, pasitiki savimi				
Meninis suvokimas ir raiška				
Geba pasitelkti vaizduotę kurdamas, muzikuodamas				
Vaizduoja žmones, gyvūnus, augalus, kt.				
Noriai klauso, atlieka, dalyvauja muzikinėje veikloje				
Geba pasirinkti meno raiškos priemones				
Originaliai vaizduoja aplinkoje esančius daiktus, reiškinius				
Geba pabaigti pradėtą darbą				

Tėvų komentaras:

.....

.....

5-6 METŲ VAIKŲ UGDYMO SI PASIEKIMŲ APRAŠAS

(vaiko vardas, pavardė, amžius)

Tam tikru periodiškumu stebima vaiko raida ir pažymima tam tikru simboliu, pavyzdžiui, * ar kitokiu prie atitinkamos skilties pagal vaiko pasiektus gebėjimus: **pirmoji skiltis – pasiekti gebėjimai; antroji – gebėjimai dar formuojasi; trečioji – reikia pagalbos.**

<i>Vaiko ugdymo(si) sritys / požymiai</i>	<i>Pasiekti gebėjimai</i>	<i>Gebėjimai dar formuojasi</i>	<i>Reikia pagalbos</i>	<i>Komentaras/rekomendacijos</i>
<i>Pažinimo raida</i>				
Geba sutelkti dėmesį atlikdamas įvairią veiklą				
Domisi aplinka, tyrinėja, eksperimentuoja, apibendrina				
Geba apibūdinti įvairių daiktų atskirus požymius				
Geba palyginti daiktus (pagal aukštį, dydį, kt.)				
Žino daiktų paskirtį ir geba įvairiai juos panaudoti savo veikloje, žaidimuose				
Skaičiuoja, rūšiuoja, matuoja įvairius daiktus, apibendrina gautus rezultatus				
Pagal turimą patirtį nustato reiškinių priežastingumą				
<i>Kalba ir raštingumas</i>				
Domisi raidėmis ir skaičiais, ima kopijuoti, perrašinėti				
Kalba aiškiai, sakiniais				
Įvardija, apibūdina objektus, veiksmus, reiškinius				
Įvardija tai, ką geba atlikti				
Supranta žodžių prasmę, geba ją paaiškinti				
Geba papasakoti pasakojimą, istoriją				
Geba naudotis įvairiomis komunikacijos priemonėmis (telefonu, paštu, kt.) informacijai perduoti				
<i>Fizinė raida</i>				
Įgyja koordinacijos įgūdžių				
Savarankiškai apsirengia				

Savarankiškai naudojasi namų apyvokos daiktais ir įrankiais				
Lengvai laipioja įvairiais paviršiais				
Laikosi higienos įgūdžių				
Socialinė raida				
Geba prisitaikyti, stengiasi padėti kitiems				
Geba valdyti savo emocijas, įvardyti savo jausmus				
Geba įsijauti į kito būseną (užjausti, džiaugtis, kt.)				
Gali priimti sprendimus, tartis, spręsti problemas				
Geba bendrauti, drauge veikti su bendraamžiais				
Vaidmeniniuose žaidimuose atlieka prisiimtą arba priskirtą vaidmenį				
Dažnai rodo iniciatyvą, pasitiki savimi				
Meninis suvokimas ir raiška				
Geba pasitelkti vaizduotę kurdamas, muzikuodamas				
Savitai vaizduoja žmones, gyvūnus, augalus, kt.				
Skiria tikrovę nuo vaizduotės reiškinių				
Noriai klauso, atlieka, dalyvauja muzikinėje veikloje				
Geba pasirinkti meno raiškos priemones				
Originaliai vaizduoja aplinkoje esančius daiktus, reiškinius				
Geba pabaigti pradėtą darbą				

Tėvų komentaras:

.....

.....

NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas (2014). ŠMM, Vilnius.
2. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos (2015). ŠMM, Vilnius.
3. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Vilnius: ŠAC, 2006.
4. Szarkowicz D., Stebėjimas ir refleksija vaikystėje. Klaipėda: Žemaitijos spauda, 2010.
5. Valstybinė švietimo strategija 2013. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=b1fb6cc089d911e397b5c02d3197f382>.
6. Lietuvos Respublikos švietimo ir ministro 2011 m. birželio 7 d. įsakymas Nr. V-1009 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“.
7. Lietuvos Respublikos švietimo ir ministro 2017 m. balandžio 24 d. įsakymas Nr. V-268 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymo Nr. ISAK-627 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“ pakeitimo“.
8. Lietuvos Respublikos švietimo ir ministro 2013 m. lapkričio 21 d. įsakymas Nr. V-1106 „Dėl priešmokyklinio ugdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
9. Lietuvos Respublikos švietimo ir ministro 2017 m. balandžio 11 d. įsakymas Nr. V-252 „Dėl priešmokyklinio ugdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo.
10. Ankstyvojo ugdymo vadovas: tėvams, globėjams, pedagogams: vaikas iki trejų metų. Sudarė O.Monkevičienė, Vilnius: Minklės leidyba, 2001.
11. Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams. Parengė O.Monkevičienė ir kt. Klaipėda: Klaipėdos banga, 2011.
12. Vaikas ir aplinka. A. Ruzgienė, S. Petružienė, 2005.
13. Raidos psichologija. R.Žukauskienė, 1996.